

Od největšího důlního neštěstí v ostravsko-karvinském revíru uplyne 125 let

„Dnešní noci došlo k explozi na dolech hraběte Larische v Karviné. Jeden inženýr, jeden šichtmistr, dva dozorcí, dva nadhaviři a asi sto padesát horníků je usmrcených. Doly hoří, ventilátory jsou zničeny, proto není možné vyprošťovat mrtvá těla.“

Stručný telegram, odeslaný z Karviné dne 15. června 1894 v půl desáté ráno, byl adresován zemské správě v Opavě. Příčinou důlního neštěstí byl výbuch metanu, který způsobil dosud nevídaný požár, šířící se z dolu Františka také do okolních šachet Jan-Karel a Hlubina. Počet obětí se nakonec vyšplhal na 235.

Karvinská důlní tragédie vzbudila nevídaný veřejný zájem. Dramatický příběh se stal námětem pro písňovou i literární tvorbu, byť většinou spíše bulvárního charakteru. Do veřejné diskuze vstupoval také socialistický tisk, který si bral na paškál majitele dolu, hraběcí rod Larisch-Mönnichů. Terčem kritiky nebylo pouze horší technické vybavení dolů a nedostatečné zaškolení nových zaměstnanců, ale i nízká finanční podpora pozůstalých žen a dětí, k níž se těžbařská společnost zavázala. K napjaté atmosféře sociálního konfliktu nepřispělo ani to, že jen o měsíc dříve proběhla v revíru doposud největší hornická stávková akce, jíž vyvolala střelba do dělníků nedaleko dolu Trojice v dnešní Slezské Ostravě.

Hledat viníka červnové nehody v Karviné pouze v „kapitalistické chamtivosti“ by však nebylo spravedlivé. K nárůstu důlních katastrof mezi lety 1880–1900 začalo docházet zejména z důvodu přesouvání těžby do nižších pater, v nichž častěji hrozil únik výbušného metanu. Vážnost této hrozby však bylo možné pochopit až v bezprostřední zkušenosti s explozí takového rozsahu jako v roce 1894.

Teprve poté bylo možné vytvořit sérii preventivních opatření. Mezi ně patřila povinnost kropit uhelný prach, jehož vznícení bylo příčinou výbuchu metanu. Zvýšily se také nároky na větrání důlních prostor. Larisch-Mönnichovo těžiřstvo hned v následujícím roce renovovalo větrací systém na svých dolech a v následujících letech zde výrazně posílil počet akademicky vzdělaného, technického personálu. Začaly vznikat nové instruktážní texty určené nezkušeným důlním zaměstnancům. A karvinská katastrofa dala také impuls ke vzniku profesionální báňské záchranné služby.

Tragickou nehodu dodnes připomíná několik památných míst, nacházejících se v části Karviná-Doly. Na katolickém hřbitově naproti kostela sv. Petra z Alkantary je památník s vypsánými jmény všech obětí. V těsné blízkosti se nalézá také hrob Celestina Racka, inženýra dolů hraběte Larisch-Mönnicha, který zahynul během záchranných prací. Malá kaple byla postavena přímo nad místem důlní nehody. Na mapě ji naleznete ve vzdálenosti několik set metrů severně od katolického hřbitova.

V pátek 14. června 2019 bude toto smutné výročí připomenuto pietním aktem, zahájeným v 16.00 na hřbitově v Karviné-Dolech. Následovat bude bohoslužba v kostele sv. Petra z Alkantary. Akci pořádají a na setkání se těší Spolek krojovaných horníků při obci Stonava a Kroužek krojovaných horníků Gabriela, z.s.

Agáta Kravčíková

Státní okresní archiv Karviná

Zdroj: Karvinský a havířovský deník, web 11. 6. 2019

https://karvinsky.denik.cz/zpravy_region/od-nejvetsiho-dulniho-nestesti-v-ostravsko-karvinskem-reviru-uplyne-125-let-20190607.html